Anul al 56-lea

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 90 Duminică 2 Aprilie 1939

14 Pagini

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 266/932

14 Pagini P I I I I

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.

Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN TARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT STELIAN POPESCU

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASTRA CLUJ-NAPOCA"

O EXPERIENȚĂ

Una dintre inovațiunile noului cod penal este suspendarea executării pedepsei.

Această dispoziție autorizează instanțele de fond să pronunțe, odată cu condamnarea, când aceasta nu depășește doi ani de închisoare corecțională, suspendarea executării pedepsei de timp de trei ani, plus durata acesteia.

Deși fusese aplicată și în unele legiuiri străine, această inovațiune n'a fost admisă în noua legiuire fără discuțiuni contradictorii cu argumente serioase de o parte și de alta.

Partizanii vedeau în ea o stimulare a infractorilor de a se îndrepta, de a fi redați societății. Părere sprijinită pe îndoita considerațiune, că ei sunt feriți de consecințele distrugătoare ale sancțiunilor infamante, și că sunt expuși să execute și prima condamnare dacă vor săvârși altă infracțiune înainte de expirarea duratei suspendării.

Adversarii opuneau un argument de ordin moral: inadmisibilitatea creiării unei categorii de indivizi cu privilegiul de a săvârși o infracțiune pedepsibilă până la doi ani închisoare fără nici un risc, de natură să încurajeze impulsiunile periculoase în loc să le înfrâneze.

Intrând în vigoare la 1 Ianuarie 1937, această dispoziție a fost aplicată de instanțele judecătorești cu o grijă legitimă. Ele nu numai că observă cu strictețe condițiunile sub cari legea admite suspendarea pedepsei, — dacă condamnatul n'a mai suferit nicio pedeapsă pentru crimă sau delict, și dacă, față de circumstanțele faptului și de antecedentele lui, instanța apreciază că pe viitor conduita lui va fi bună, chiar fără executarea pedepsei, — dar o acordă, în general, numai în cazurile când infracțiunile au calificări mai ușoare și când paguba morală sau materială cauzată prin ele este mică.

Astfel, în materie de delapidare, suspendarea pedepsei a intervenit numai atunci când suma însușită era infimă și când autorul a fost constrâns de o nevoe apreciabilă.

In schimb, această măsură de refacere morală a celor presupuși reparabili, se pronunță la abuzuri de încredere, la excrocherii necalificate, la infracțiuni săvârșite prin imprudență, la răniri ușoare.

Dacă această indulgență de încercare suspendă și decăderile inerente condamnării — pierderea drepturilor politice, a salariilor și pensiilor publice, etc — ea nu suspendă însă plata despăgubirilor civile față de reclamanții păgubiți prin faptele imputate.

După datele posedate, se pare că legiuitorul nu s'a înșelat în așteptări introducând în regimul nostru penal această dispoziție. Deși n'au trecut încă trei ani dela punerea ei în aplicare, se cunosc foarte puține cazuri când au compărut în fața instanțelor judecătorești inculpați cari au beneficiat de suspendarea pedepsei. O a doua constatare este, că chiar puținii căzuți în o nouă greșală s'au făcut vinovați de un fapt mai ușor de cât cel dintâi.

Germania de azi

de AL. GREGORIAN

Inapoiat în țară din Germania, am fost asaltat de fel de fel de oameni cu fel de fel de întrebări, între care revine, ca un refren al unei arzătoare și îndreptățite curiozități, aceea asupra pregătirii armate a Reichului și a stării de spirit a poporului german.

Se înțelege că, nefiind un specialist în chestiunile militare, competința și informațiile mele în privința Reichswehrului sunt relative și foarte superficiale. Nu poate să aprecieze exact un ochiu neexersat în ale tehnicei militare. Este drept însă, că în lungul meu drum prin Europa centrală am văzut multă armată germană și am trăit chiar câteva ceasuri în mijlocul acestei colosale mașinării umane. Am văzut mii de oameni mărșăluind pe sloată, pe drumurile Boemiei și Moraviei; călări, profilându-și căștile severe pe fundalul cerului plumburiu al Cehiei; în tancuri, în acei monștri de fier cari alergau ca niște mașini de curse noaptea, la Brünn; în autocamioanele uriașe dela Viena și dela Iglau; în avioanele dela Prera-ul morav, pretutindeni unde m'a mânat meseria mea de jurnalist. Și pretutindeni mi-a lăsat aceiaș impresie: un amestec confuz de sentimente și de senzații în care admirația se contrazicea cu teama, cu îngrijorarea, cu presimțiri grele. Disciplina, pregătirea tehnică și conștiința misionară a armatei germane sunt lucruri în general cunoscute. Strigătele soldaților cuceritori, fraza aceea care despica noaptea satelor boeme ca un tunet: „Să fie liniște și ordine; noi vă apărăm de bolșevici și de jidani"! — îmi răsună și acum în urechi cu nu știu ce stranii accente de cor dintr'o antică tragedie, de chemări de stihii alergând prin neguri... Dar acestea sunt simple impresii afective care n'au nici o valoare obiectivă.

Ceeace pot spune însă cu precizie, este că excelența stării de spirit a poporului german e aproape fără egal în lume. Succesele în serie ale politicii berlineze i-au dat o încredere absolută în puterile statului și în destinul rasei, și cel din urmă cetățean al Reichului se consideră azi ca un mesager al istoriei naționale.

Impărțiți într'o pusderie de statulețe pe vremea lui Napoleon Bonaparte, măcinați de ambiții și de lupte interne sub prinții electori și sub regi, aruncați într'o înverșunată pornire de distrugere între dânșii de spartakismul bolșevic din 1918, demoralizați de înfrângere și de bancruta regimurilor socialiste și catolice, germanii imperiului național-socialist din 1939 sunt cu totul și cu totul alții decât cei pe cari îi cunoștea Europa până în 1933, la venirea regimului hitlerist la putere. Mai întâi e un miraculos spirit comunitar care i-a unificat și i-a transfigurat complet în ultimii șase ani. O coheziune sufletească desăvârșită i-a ridicat la conștiința valorii lor imperiale și certitudinea consistenții lăuntrice etnice le-a imprimat un orgoliu și un dinamism rasial, care nu poate fi comparat decât cu cel roman din epoca cesariană și augustină și, poate, cu cel fascist al Italiei de astăzi. Eliminarea certurilor pe himere ideologice, retezarea influențelor iudaismului dizolvant și ale capitalismului internațional, ca măsuri de higienă rasială, și interzicerea particularismelor vătămătoare, cărora li s'a adăogat,

(Continuare in pagina 2-a)

Răspunsul francez

D. Daladier, președintele consiliului de miniștri francez, a precizat Miercuri, printr'o cuvântare la radio, atitudinea țării sale față de situația internațională, stăruind în deosebi asupra relațiilor franco-italiene, puse în cauză Duminica trecută de discursul d-lui Mussolini.

A doua zi guvernul francez a dat publicității textul integral al notelor schimbate între Roma și Paris în Decembrie trecut, care pentru moment constitue baza diplomatică a diferendului franco-italian.

Comentarea acestor evenimente câștigă în claritate, dacă se examinează în primul rând conținutul celor două note.

Precum se știe, la 7 Ianuarie 1935, cu prilejul vizitei d-lui Laval la Roma, Ducele semna, împreună cu acesta, o serie de acorduri, prin care se convenea printr'un procesverbal asupra textului unui pact de neimixtiune în Austria, destinat să asigure independența acesteia și totdeodată se reglementau toate neînțelegerile coloniale pendinte între Italia și Franța. Cea din urmă acorda Italiei diferite concesiuni teritoriale, consimțind o rectificare de frontieră de 110.000 km. pătrați în Libia meridioanală, 1.000 de kilometri pe frontiera dintre Eritrea și Somalia franceză și insula Dumetra din Marea Roșie, importantă prin poziția ei strategică. In același timp părțile contractante se puneau de acord asupra unui statut definitiv al Italienilor din Tunisia, care reglementa naționalitatea acestora, regimul școlilor italiene și drepturile profesiunilor liberale exercitate de Italieni și care trebuia să intre în vigoare între 1945 și 1965.

Din comentariile călduroase făcute de semnatari ei insist, la încheierea acordurilor, părea a reeși că prietenia dintre Franța și Italia urma să devie unul din elementele trainice ale vieții internaționale din Europa. Răsboiul din Etiopia, aplicarea sancțiunilor, retragerea Italiei din Ligă, constituirea axei Roma-Berlin, transformările adânci din Europa Centrală, inventarierea raporturilor franco-italiene n'au mai lăsat să subsiste însă nimic din acordurile Mussolini-Laval. Ele continuau să existe în arhive, dar nu mai aveau efecte politice.

Prin nota din 17 Decembrie 1938, guvernul fascist comunica la Paris hotărîrea sa de a denunța înțelegerile din 1935. El motiva decizia sa cu argumente de ordin juridic și politic. Intrarea în vigoare a acordurilor, spunea guvernul italian, era subordonată schimbului de ratificări, care n'a avut loc, precum și încheierii unei convenții speciale privitoare la Tunisia, care n'a fost negociată. Din punct de vedere politic, executarea acordurilor ar fi implicat, între cele două țări, o colaborare încrezătoare și prietenoasă, pe care evenimentele au zădărnicit-o. De atunci s'au aplicat Italiei sancțiunile, iar constituirea Imperiului i-a creat noi drepturi și interese fundamentale, care distrug bazele acordurilor și justifică denunțarea lor.

In nota sa de răspuns din 25 Decembrie 1938, guvernul francez arată că parlamentul francez, aproape în unanimitate, a aprobat acordurile și că răspunderea neratificării o poartă Italia, care a cerut ea însăși amânarea. Franța a început de altfel executarea prin cedarea unui pachet de 2500 de acțiuni ale căii ferate Gibuti-Addis Abeba către un grup italian și prin negocieri economice relative la Africa Orientală, în 1937, în cursul cărora nu s'a ridicat nici o obiecție de către Italieni asupra existenței acordurilor. Cât despre atitudinea politică a Franței față de Italia, ea nu justifică hotărîrea fascistă, căci de atunci Franța a recunoscut Imperiul și a numit un ambasador la Roma.

Independent de valoarea argumentării celor două note, cea franceză părând mai convingătoare decât cea italiană, rezultă din cetirea lor că motivele denunțării acordurilor din 1935 de către Italia sunt în deosebi de ordin politic: Constituirea Imperiului a creat pentru Italia situații, drepturi și interese noi, cărora Franța ar urma să le dea sa-

(Continuare in pag. 2-a)

D. Daladier, prim ministrul francez, plecând dela palatul Elysée după un consiliu de miniștri

—xx⊙●⊙xx—

Fabrică mistuită de flăcări

Beirut, 30 (Rador). — Un incendiu a distrus noaptea trecută o fabrică de săpun, pricinuind pagube considerabile.

Focul, provocat de explozia unui rezervoriu cu țiței, a luat proporții mari într'un timp atât de scurt, încât o parte din personal nici n'a avut timp să fugă.

Pentru moment au fost identificați 5 morți și 6 răniți. Unii dintre răniți se află în stare disperată.

Citiți in corpul ziarului:

Mari inundații în țară

Linii ferate întrerupte în mai multe regiuni

Atitudinea Germaniei

față de conflictul ungaro-slovac

Prin telefon, dela corespondetul nostru particular

Berlin, 30 Martie. — **Situația neclară dela frontiera slovaco-ungară cât și tratativele dintre Budapesta și Bratislava în vederea stabilirii nouii frontiere, a produs la Berlin presupuneri că s'ar putea conta pe o intervenție a Germaniei pentru rezolvarea acestor neînțelegeri.**

Intrebate fiind în această privință instanțele germane competente, au negat aceste presupuneri. S'a spus că nu trebue să se creadă că Germania va interveni pentru reglementarea problemelor de frontieră slovaco-ungare, așa cum a făcut acum câtva timp la Viena. De altfel, s'a adăogat că niciunul din aceste două state nu a apelat la Germania să-și asume rolul de arbitru.

In schimb, în cercurile diplomatice din Berlin, există părerea că se depun mari sforțări ca relațiunile dintre Germania și Ungaria să fie și mai mult strânse și aprofundate, peste cadrul legăturilor tradiționale bune. Din această cauză, se explică și motivul pentru care cercurile germane trec cu vederea ciocnirile militare dintre slovaci și unguri cu toate că la început nu au lipsit la Berlin observații critice asupra acestor fapte.

Prințul Paul al Iugoslaviei

va face o vizită în Bavaria?

Berlin, 30 (Rador). — *Agenția „Havas" anunță că o vizită a Principelui Paul al Iugoslaviei în Bavaria, la cumnata sa contesa Toerring, pare a fi luată în considerare pentru un viitor apropiat.*

Cercurile apropiate de Wilhelmstrasse nu desmint că o asemenea vizită, care ar da Principelui Paul prilejul de a întâlni pe cancelarul Hitler, a fost luată în considerare, dar ele adaugă că nici odată nu a fost fixată.

Chestiunea Danzigului

Care este regimul actual al orașului și teritoriului Danzig

de R. SEIȘANU

De câtva timp se vorbește iarăș de chestiunea Dantzigului, care urma să fie supusă unei reexaminări de către cele două puteri interesate: Germania și Polonia. Prin chestiunea Dantzigului se înțelege „orașul liber" și teritorul Dantzigului, care, dela 1920 încoace se află sub regimul politic, juridic și vamal, fixat prin tratatul dela Versailles și prin actul încheiat la 1 Ianuarie 1922. Regimul acesta este unic în felul său și fără precedent, în ordinea internațională.

Puterile aliate victorioase voind să asigure noului stat polonez o eșire la marea Baltică, au fost nevoite să recurgă la o soluție originală. Cum eșirea la marea Baltică a Poloniei nu putea fi decât prin portul și orașul Dantzig, care e situat la vărsarea Vistulei — fluviu polonez — conferința păcii s'a găsit în fața unei probleme foarte grele și delicate. Orașul Dantzig și ținutul său (1850 km. p. cu 350.000 loc.) sunt locuite de o populație majoritară germană, care s'a suprapus, prin colonizări și infiltrațiuni în cursul secolelor, celei poloneze. Germania a cerut, pe temeiul principiului naționalităților, ca acest teritoriu să rămână sub dominația sa, Polonia a invocat, în favoarea sa, pe lângă interesele economice ce-i comandă o eșire la mare prin acel ținut și drepturile sale istorice, — în trecut a făcut câtva timp parte din Pomerania polonză — faimosul coridor — și a avut un regim autonom.

Neputând să atribue orașul Dantzig și teritoriul său din jur, Poloniei, — atribuire ce era în opoziție cu principiul naționalităților —, dar trebuind să acorde acestui stat accesul liber și sigur la mare, conferința păcii a fost nevoită să propună o soluție originală: crearea unui oraș liber și a unui regim special al teritoriului său. In tratatul de la Versailles s'au fixat dispozițiile relative la acel regim.

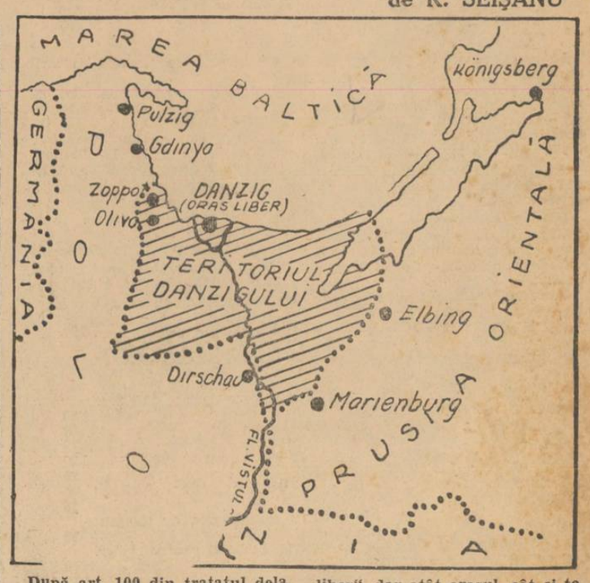

După art. 100 din tratatul dela Versailles, Germania „a renunțat în favoarea Puterilor aliate și asociate la toate drepturile asupra orașului și teritoriului Dantzig". In art. 102 și 103 din același tratat s'a declarat orașul și teritoriul Dantzigului liber sub protecția și garanția Societății Națiunilor.

Dela intrarea în vigoare a tratatului dela Versailles și până la constituirea orașului și teritorului liber al Dantzigului — între 10 Ianuarie și 9 Noembrie 1920 — Puterile aliate victorioase au luat sub protectoratul lor acest ținut; iar după instituirea noului regim, el a trecut sub protectoratul Societății Națiunilor în condițiuni fără precedent, din punct de vedere politic și de drept.

Care sunt acele condiții?

Orașul Dantzig este considerat „liber", dar atât orașul, cât și teritoriul ce-i aparține sub forma unui „hinterland", sunt sub protecția și garanția Societății Națiunilor. Constituția orașului liber a fost elaborată în acord cu înaltul comisar al Societății Națiunilor. Pe baza dispozițiilor cuprinse în această constituție, s'a constituit o Dietă compusă din 120 de deputați și un Senat. Cine exercită puterea executivă? Senatul. Cine conduce afacerile interioare? Inaltul comisar al Societății Națiunilor. Cine conduce afacerile externe? Polonia. Cine exploatează și conduce portul Dantzig și căile de comunicație pe apă ale teritoriului respectiv? Un consiliu compus din delegați ai Poloniei și ai orașului liber. Cu-

(Continuare in pag. 2-a)

FILME

— Plata!

— E gata.

Clientul adună prețurile scrise încălcit, ca să se confunde 5 cu 8, 2 cu 9, 1 cu 7, 0 cu 6.

— Ai greșit cu 15 lei.

— Cum se poate!? Nu mi s'a mai întâmplat niciodată.

— Mie mi se întâmplă foarte des. Și — curios — niciodată în minus totdeauna în plus.

— Poftiți nota rectificată.

— De ce ai trecut două bucăți de pâine deși am mâncat numai una?

— O scad numai de cât. Sunt foarte rari mușterii cari consumă numai o bucată. Am crezut că vă favorizez punând două în loc de trei.

— Văd că ai trecut vinul cu 15 lei. Și n'am băut decât un sfert.

— Știu.

— Atunci, cum vindeți litrul?

— 60 lei.

— Cheamă pe stăpân.

Vine patronul.

— Cum poți să ceri 60 lei pe vinul de masă?

— Pentru că mă costă scump. L-am luat dela cea mai renumită podgorie.

— Aș vrea să știu numele proprietarului, ca să-l invidiez.

— Eu nu-l cunosc personal, fiindcă am tratat prin corespondență. Dar numele său este scris pe oglinda de reclamă din perete.

Clientul citește și încremenește.

— Eu sunt! Dela mine l-ai cumpărat! De ce-ai îngălbenit? De sigur, pentru că mi l-ai plătit cu 50 lei decalitrul și-l vinzi cu 60 lei litrul!

Patronul își vârâ degetul după guler, simte un nod în gât, și face stânga 'mprejur, întrebându-se cu groază dacă ceilalți mușterii au auzit ceva.

Don José

SCRISORI DIN LONDRA

Situația internațională

de AUGUR

Londra, Martie

Ducele a ținut un nou discurs. Judecând după conținut și nu după formă, vom spune că dă dovada unei dorințe de a aranja lucrurile în mod amiabil. Cât despre forma discursului, să nu uităm împrejurările în care a fost rostit. Chiar atunci vom spune că cuvintele alese de d. Mussolini nu erau prea provocătoare, mai ales dacă ne gândim la exemplul dat de marele său aliat din axa Berlin-Roma. Personal, dacă am fi ministru de externe în Franța, un asemenea discurs ne-ar da ocazia să întreprindem o acțiune diplomatică, ale cărei contururi se precizează dealtminteri depe acum.

Cititorii noștri cunosc sistemul nostru, care constă în a merge drept la țintă și de a examina problemele în față. Au notat poate, că vorbim de axa Berlin-Roma. In orânduirea numelor acestor două capitale — Berlin în frunte și apoi Roma — se exprimă starea actuală a acordului italo-german. In fond, este locul să ne mirăm că cuvântul Berlin nu ajunge, spre a descrie acest acord în momentul de față, atât e de mare acum preponderența lui Hitler asupra partenerului său.

Dar noi cunoaștem pe d. Mussolini de vreo 20 de ani, iar cunoștința aceasta ne dă convingerea că în mintea sa cuvintele Berlin și Roma merg paralel și că ar prefera expresia axa Roma-Berlin. D. Mussolini nu este omul care să accepte o tutelă.

Prostia nemai pomenită a unor oameni dela Londra și Paris a creat axa. Cu alte cuvinte, ei a aruncat pe d. Mussolini în brațele d-lui Hitler. Prostia ar fi nu numai nemai pomenită, ci și criminală, dacă ar permite acestei axe, care este creația ei, de a se eterniza în formula Berlin-Roma. Spre a evita acest lucru, trebue 1) să nu se caute a se rupe axa în momentul de față, pentrucă orice sforțare în acest sens nu face decât s'o consolideze, 2) să se caute de a se favoriza formula Roma-Berlin. Faptul e cu putință, cu condiția să se dea cuvintelor d-lui Mussolini atenția pe care o merită și să nu se pornească dela ideea preconcepută că Ducele ar asculta orbește de d. Hitler.

In răsăritul Europei, îngrijorarea e mai mare decât în trecut. Aflăm că o mobilizare parțială s'a efectuat în Polonia. Se zvonește că această țară va fi amenințată de germani la 23 Aprilie, zi de sărbătoare pentru Hitler. Polonezii nu sunt oameni cari să nu lupte cu agresorul lor. Ei se vor apăra cu îndârjire. Totuși, situația lor este grea și aceasta, pentrucă situația Rusiei e îndoelnică. Rușii, convinși din motive pe cari personal le socotim false, că germanii nu vor trece niciodată peste granița lor, tratează problema rezistenței cam de sus. In curând își vor da seama de realitate. Dar ilu-

zia pe care și-o fac rușii acum, prinicnește o pagubă mare și imediată polonezilor. In zadar spun aceștia că nu au încredere în ruși; este sigur însă, că în cazul unui conflict cu Germania, Polonia va avea cel puțin nevoe de libertatea de a-și trece trupele și muniționile prin Rusia.

In Septembrie trecut, rușii s'au ascuns după francezi ca să nu vie

(Continuare in pag. 2-a)

Mireazma Trecutului

de RADU D. ROSETTI

Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, că nu mi-ai luat încă darul încântării, în fața frumuseților naturii sau ale celor înfăptuite de om, — sfântul entuziasm ce te ridică cel puțin pentru câtva timp deasupra urîțeniilor lumești.

Mă aflu și-acum sub tremurul înălțării sufletești produsă de vizitarea **Expoziției retrospective a pictorului Carol Popp de Satmary** — titlu nu prea potrivit, fiindcă e vorba de-o adevărată descoperire — și, deși mă'ncumet să scriu într'o materie ce nu-i de specialitatea mea, îndemnul ce-mi dă brânci să arăt și altora ce-am văzut acolo e așa de mare și de curat, că pentru această singură excepție „cei de meserie" mă vor erta.

„Retrospectiva" deschisă într'un cadru artistic, și-anume în palatul Academiei de Arhitectură din Strada Enei, prin osteneala norei lui Carol Popp de Satmary, d-na Ortansa Satmary, soția lui Alexandru Satmary, pictor, și el, de seamă, cuprinde mai multe despărțăminte, așezate după o anume alegere.

Intâi vin vederile din țară. Târg de borangic în Vâlcea (1851); O stradelă din Câmpulung la 1840; Poartă veche la Gherganii lui Ion Ghica (a cărei arcadă originală au venit s'o studieze studenții Academiei de Arhitectură); Galații la 1876, cu case oglindindu-se în Dunăre, parc'ar fi chioșcurile cu mușarabiuri de pe malurile Bosforului; Corăbiile cu pânze de pe aceiași Dunăre, cu forme atât de bizare că s'au îngrămădit să le deseneze toți elevii școalei navale; Prima cale ferată la noi: trenulețul parc'ar fi jucărie ce aleargă vesel pe câmpii spre Giurgiu; Glina, localitate necunoscută de lângă București, cu douăsprezece cumpene, una lângă alta, fără să li se știe cu siguranță rostul. Să fi fost pomeni pentru morți, sau semn de belșug, arătând cât de multe cirezi de vite erau odinioară pe-aci, care trebuiau adăpate?

E prima impresie a expoziției, care-ți inspiră melancolia trecutului, sentiment cu care treci mai departe, ca să contempli în alte rame epopeea venirii în țară a Domnului Carol I, și-apoi minunatele scene din războiul de la 1877.

Iată poștalionul cu telegari și surugii, aducând în țară pe noul Suveran întâmpinat cu urale; iată-l la Mânăstirea Pasărea, în mijlocul Mitropolitului, al arhiereilor și al maicelor; iată-l coborând pentru prima oară la Cotroceni, speriând gâștele și porcii din fața cocioabelor primitive; iată-l lângă aleasa inimii, Domnița dulce, pe care poporul o primește cu iubire; și-apoi iată-l la 77 eșind Inaintea Țarului la Ploești, în coliba și'n urmă în casa dela Poradim, pe câmpiile Bulgariei, alături de Curcanii și Căciularii cântați de Alecsandri, în uniformele lor strămoșești — cușma, sumanul, ițarii și opincile tradiționale; în sfârșit, la o defilare lângă Șistov, cu care ocazie avem prilej să facem cunoștința tuturor figurilor proeminente ce formau atunci căpeteniile „armiei române". O sărbătoare noaptea, pe Dunăre, la încheerea păcii, termină seria.

Te mișcă evocarea vremilor duse, desigur, dar nici valoarea artistică a lucrărilor nu e mică, pictorul având, după cum s'a scris, „o sensibilitate plină de fantezie".

Ce plină de învățăminte e recunoașterea aceasta târzie a meritelor unui om!

Un artist aproape uitat, citat cel mult ca un înaintaș, și care se ridică de-odată, biruitor, pus la locul de onoare ce i se cuvine!

E o dreptate, mai presus de noi și de vremea noastră, cum ne amintește, profetic, Vlahuță.

Tot așa de interesant panoul No. 3. De astădată imaginile pitorești sunt ale Bucureștilor de altădată. Vechea casă a Goleștilor, pe locul unde se 'nalță azi falnicul Palat Regal; O defilare de 10 Mai, prin fața hotelurilor Broft și Hugues (peste drum librăria Graeve); Priveliște din Cișmigiu la 1858, când trecea Dâmbovița prin el; Calea Victoriei, când nu se numea nici Podul Mogoșoaei, cu aspect de Bărăgan; Bisericile Bucur și Radu Vodă de-asupra Dâmboviței somnoroase; Podul Calicilor; Casa Procopoaei; Strada Batiștei cu sacalele respective (parc'ar fi din Balcic) etc... etc..., sunt tot atâtea colțuri bucurestene dispărute, de-o însemnătate documentară unică.

Artistul nu s'a mulțumit cu peisagii și clădiri. Spre bucuria posterității, a fixat și scene din viața cetății ciobanului, și-asistăm astfel la o Bobotează de pe vremea lui Știrbei Vodă la 1844, la o Adunare Obștească din zilele lui Ghica Vodă (a nu se trece cu vederea loja cocoanelor, aflând astfel că sexul slab se interesa și pe-atunci de dezbaterile boerilor); ne delectăm înainte cu zugrăvelile ce reprezintă Un concert la Teatrul Național, dat cu ocazia nunții Domnitorului (ni se înfățișează în parter și 'n loji diferite figuri istorice ale protipendadei — unii pretind că recunosc într'un stal chiar pe Eminescu, ceeace nu e probabil) — sau Un bal la Suțu, unde în mulțimea invitaților se disting profilele generalului Kiseleff, al Belului de Samos, Ion Ghica, al lui Alexandru Florescu și al lui Beizadea Mitică.

Anecdotica are o savoare particulară. Pline de haz: Curățatul străzilor la 1856, unde doi, trei țărani, lângă un car cu boi, sub privegherea unui vătaf c'un bici în mână, mătură gunoaele, stârnind valuri de praf; Târgul Moșilor cu cuțitarii ce-și întind marfa pe pământ în extazul țiganilor (numai ei nu și-au schimbat portul); Taraful faimosului Barbu Lăutaru în antereele multicolore, și, piesa cea mai curioasă, Comerțul ambulant al vremii, întruchipat în câteva aquarele ce fixează nu numai tipul negustorului, ci și vorbele și notele muzicale cu care-și striga marfa!

Farmecul care te cuprinde

(Continuare in pag. 2-a)